

Na osnovu člana 57 stav 5 Zakona o vodama („Službeni list RCG“, broj 27/07), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, uz saglasnost Ministarstva zdravlja, Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine i Ministarstva ekonomije, donijelo je

P R A V I L N I K
o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne
zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama

(„Službeni list Crne Gore“, br. 66/09 od 2. oktobra 2009.)

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se način određivanja i održavanja zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta koja se koriste ili se mogu koristiti za snabdijevanje vodom za piće (u daljem tekstu: izvorišta) i ograničenja u tim zonama.

Odredbe ovog pravilnika odnose se i na objekte sistema za snabdijevanje vodom za piće.

II ODREĐIVANJE ZONA SANITARNE ZAŠTITE I OGRANIČENJA U TIM ZONAMA

Član 2

Određivanje zona sanitarne zaštite izvorišta vrši se u zavisnosti od tipa izvorišta.

Tipovi izvorišta u smislu ovog pravilnika su:

1. izvorište podzemnih voda u zbijenim izdanima;
2. izvorište u karstnim izdanima i to sa zahvatanjem:
 - sa površine (kaptaže);
 - iz podzemlja (bunari, bušotine, tuneli i sl.);
3. izvorište sa zahvatom površinskih voda i to iz:
 - akumulacija i jezera;
 - otvorenih vodotoka;
 - mora.

Član 3

Zone sanitarne zaštite izvorišta, u odnosu na režim zaštite su:

- zona strogog režima zaštite - I zona zaštite (zona neposredne zaštite);
- zona ograničenog režima zaštite - II zona zaštite (uža zona zaštite);
- zona nadzora - III zona zaštite (šira zona zaštite);

Za izvorišta za snabdijevanje vodom za piće do 200 stanovnika ne određuje se III zona zaštite, a za izvorišta za snabdijevanje vodom za piće do 20 stanovnika ne određuje se II i III zona zaštite.

Član 4

Zone zaštite izvorišta, sanitarni i drugi uslovi održavanja zona i zaštitne mjere u području zona određuju se u skladu sa Glavnim projektom zona sanitarne zaštite izvorišta (u daljem tekstu: Glavni projekat).

Glavni projekat se izrađuje na osnovu prethodno izvršenih istražnih radova za izvorišta površinskih i podzemnih voda.

Član 5

Glavni projekat, u zavisnosti od tipa izvorišta sadrži:

1. projektni zadatak u skladu sa namjenom izvorišta;
2. podatke o geografskim, topografskim, morfološkim, geološkim, hidrogeološkim, hidrološkim, hidrodinamičkim i drugim karakteristikama sliva i izvorišta;
3. podatke o proticaju, bilansu površinskih i podzemnih voda sliva, položaju i načinu prihranjivanja i pražnjenja izvorišta u prirodnim uslovima, a za izvorišta podzemne vode brzinu toka vode i hidrogeološke parametre povlatne, vodonosne i podinske sredine;
4. podatke o položaju vodozahvatnog objekta u prostoru izraženog preko koordinatnog sistema, o tehničkim karakteristikama vodozahvatnog objekta i količini vode zahvaćene na izvorištu;
5. rezultate modelskih ispitivanja kretanja podzemne vode u vodonosnoj sredini izvorišta;
6. podatke o prirodnom sastavu vode iz izvorišta tokom hidrološkog ciklusa;
7. predlog granica zona (površina i položaj iskazan koordinatama prelomnih tačaka poligona, koji predstavlja granicu zone) sa navedenim kriterijumom usvojenim za njihovo određivanje;
8. katastar postojećih objekata i aktivnosti unutar zona zaštite;
9. podatke relevantne za ocjenu postojećeg i potencijalnog zagađenja podzemnih voda, sa predlogom zaštitnih mjera;
10. predlog mjera za uspostavljanje kontrolnog monitoringa voda u zonama sanitarne zaštite u kvalitativnom i kvantitativnom smislu;
11. zaključak u odnosu na projektni zadatak u smislu podobnosti lokacije izvorišta;
12. grafičke priloge u odgovarajućoj razmjeri i to: geološku i hidrogeološku kartu sliva i izvorišta sa vodozahvatnim objektom, geološki i hidrogeološki profil sliva i zone vodozahvata, kartu zagađivača, kartu sa ucrtanim prirodnim i usvojenim granicama zona sanitarne zaštite, a za izvorište podzemne vode u zbijenim izdanima prikazano i prostorno pružanje strujnih linija ka vodozahvatnom objektu sa dijagramom izohrona;
13. druge podatke u skladu sa propisima o uređenju prostora i izgradnji objekata.

Podaci iz stava 1 ovog člana obrađuju se i prikazuju u geografskom informacionom sistemu (GIS).

1. Izvorišta podzemnih voda u zbijenim izdanima

a) I zona zaštite

Član 6

I zona zaštite izvorišta podzemnih voda u zbijenim izdanima, određuje se radi zaštite izvorišta, objekata za zahvat vode i njihove neposredne okoline od zagađenja voda i drugih negativnih uticaja.

Granica I zone zaštite mora biti udaljena od svih objekata za zahvatanje vode, najmanje 10 m.

Član 7

Na području I zone zaštite, mogu se, uz primjenu potrebnih mjera zaštite, nalaziti vodozahvatni i objekti za vještačko prihranjivanje podzemnih voda, rezervoari, crpne stanice, instalacije za popravak kvaliteta vode, komore za prekid pritiska, trafostanice, poslovni objekti, prilazni i unutrašnji putevi i drugi objekti koji su neophodni za rad objekta za snabdijevanje vodom za piće.

Član 8

U I zoni zaštite mogu se obavljati samo aktivnosti koje su vezane za eksploataciju, prečišćavanje i transport vode u sistem za vodosnabdijevanje.

Član 9

U I zonu zaštite dozvoljen je pristup samo licima koja rade na objektima u toj zoni i nadležnim inspektorima, a drugim licima uz odobrenje vlasnika, odnosno korisnika objekta za snabdijevanje vodom za piće.

Područje I zone zaštite mora biti zaštićeno od neovlašćenog pristupa zaštitnom ogradom.

Korisnik vodozahvata mora na odgovarajući način obilježiti I zonu zaštite i istaći upozorenje o zabrani neovlašćenog pristupa.

b) II zona zaštite

Član 10

II zona zaštite određuje se radi smanjenja rizika od radiološkog, hemijskog, mikrobiološkog i drugog mogućeg zagađenja podzemnih voda i od drugih štetnih uticaja koji se mogu pojaviti na izvoru.

Granica II zone zaštite zavisi od izdašnosti izvorišta i to:

- za izvorišta čija je izdašnost < 10 l/s, granična linija se nalazi na udaljenosti od 10 m od granice I zone;
- za izvorišta čija je izdašnost od 10 do 50 l/s, granična linija se nalazi na udaljenosti od 50 m od granice I zone;
- za izvorišta čija je izdašnost > 50 l/s, granična linija se nalazi na udaljenosti od najmanje 50 m od granice I zone, što se utvrđuje na osnovu geološkog sastava terena i potencijalnih zagađivača.

Član 11

U II zoni zaštite zabranjeno je izvođenje radova, izgradnja objekata i obavljanje aktivnosti kojima se mogu zagađivati vode izvorišta, a naročito:

- ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda;
- odlaganje otpada, uključujući i odlaganje na sanitarne deponije;
- građenje hemijskih industrijskih postrojenja;

- građenje saobraćajnica bez sistema kontrolisanog odvođenja i prečišćavanja atmosferskih voda;
- površinska i podzemna eksploatacija mineralnih sirovina;
- poljoprivredna proizvodnja, osim proizvodnje bez primjene vještačkih đubriva, pesticida i herbicida (proizvodnja zdrave hrane);
- stočarska proizvodnja, osim za vlastite potrebe domaćinstva;
- građenje pogona za proizvodnju, skladištenje i transport opasnih materija;
- izgradnja groblja, odnosno proširenje postojećeg;
- građenje drugih objekata koji mogu ugroziti kvalitet vode.

Korisnik vodozahvata mora na odgovarajući način obilježiti II zonu zaštite i istaći obavještenje o zoni zaštite izvorišta.

v) III zona zaštite

Član 12

III zona zaštite određuje se radi smanjenja rizika od zagađenja podzemnih voda teško razgradivim radioaktivnim i hemijskim materijama.

Područje III zone zaštite obuhvata prostor izvan granice II zone do granice određene uslovima eksploatacije izvorišta i mogućnostima njegovog zagađivanja.

Član 13

U III zoni zaštite zabranjeno je izvođenje radova, izgradnja objekata i obavljanje aktivnosti kojima se mogu zagađiti vode izvorišta, a naročito:

- ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda;
- odlaganje otpada, osim odlaganja na sanitarne deponije;
- građenje saobraćajnica bez sistema kontrolisanog odvođenja i prečišćavanja atmosferskih voda;
- izgradnja industrijskih i drugih objekata čije otpadne vode i druge otpadne materije iz tehnološkog procesa proizvodnje mogu zagađiti izvorište.

2. Izvorišta u karstnim izdanima

Član 14

Zbog specifičnosti karstnih vodonosnika, odnosno specifičnosti podzemnih tokova i režima voda karstnih izdani, određivanje zona sanitarne zaštite i mjera zaštite za izvorišta voda u tim izdanima obavlja se selektivnim pristupom zaštite, koji se uklapa u planove održivog razvoja, u funkciji smanjivanja rizika od zagađenja karstnih vodonosnika. Pri tome se obavezno uzima u obzir: vrijeme mogućeg transporta zagađenja, režim izdani, način prihranjivanja i pražnjenja izdani, naročito gledano u odnosu na prethodni položaj i stanje izdani.

a) I zona zaštite

Član 15

Na određivanje, održavanje i ograničenja u I zoni zaštite izvorišta voda u karstnim izdanima shodno se primjenjuju odredbe čl. 6 do 9 ovog pravilnika.

b) II zona zaštite

Član 16

Područje II zone zaštite za karstna izvorišta, obrazuje se oko I zone zaštite i obuhvata prostor od granice I zone zaštite do spoljne granice II zone zaštite.

Član 17

Spoljna granica II zone zaštite izvorišta u karstnim izdanima sa zahvatanjem vode sa površine (kaptaže), određuje se u skladu sa količinom i režimom eksploatacije, hidrogeološkim karakteristikama terena izvorišta i sliva i mogućnostima zagađivanja izdani u kojoj je izvorište.

Član 18

Spoljna granica II zone zaštite izvorišta u karstnim izdanima sa zahvatanjem vode iz podzemlja (bunari, bušotine, tuneli i sl.) predstavlja granicu od koje je istražnim radovima procijenjeno da zagađene vode mogu doći u zonu uticaja izdani.

Član 19

Na II zonu zaštite izvorišta voda u karstnim izdanima, shodno se primjenjuju odredbe člana 11 ovog pravilnika.

v) III zona zaštite

Član 20

Područje III zone zaštite obuhvata prostor od spoljne granice II zone zaštite, do hidrogeološke vododjelnice karstnog izvorišta.

Član 21

U III zoni zaštite zabranjeno je izvođenje radova, izgradnja objekata i obavljanje aktivnosti kojima se mogu zagađiti vode izvorišta, a naročito:

- privredne i druge aktivnosti kojima se narušava prirodni režim prihranjivanja podzemnih voda izvorišta, ukoliko se posebnim mjerama ne osigura vještačko prihranjivanje u količini dovoljnoj za nadoknađivanje izgubljene količine;
- ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda;
- odlaganje otpada, osim odlaganja na sanitarne deponije;
- građenje saobraćajnica bez sistema kontrolisanog odvođenja i prečišćavanja atmosferskih voda;
- izgradnja industrijskih i drugih objekata čije otpadne vode i druge otpadne materije iz tehnološkog procesa proizvodnje mogu zagađiti izvorište;
- skladištenje nafte i naftnih derivata;
- skladištenje radioaktivnih i hemijskih materija;
- izgradnja groblja, odnosno proširenje postojećeg;
- druge aktivnosti za koje se utvrdi da mogu imati negativne posljedice na karstno izvorište.

3. Izvorišta sa zahvatom površinskih voda

3.1. Zahvat iz akumulacije ili jezera

a) I zona zaštite

Član 22

I zona zaštite se utvrđuje radi zaštite akumulacije ili jezera i objekata za zahvat vode od zagađenja i drugih negativnih uticaja.

I zona zaštite obuhvata akumulaciju ili jezero, branu, crpnu stanicu, postrojenja za preradu vode, građevine za pogon, održavanje i skladištenje, zaštitne taložnice na ušću dotoka i zaštitni pojas uz akumulaciju ili jezero, u širini od 30 m od ivice vode, pri normalnom usporu.

U I zoni zaštite moraju biti ograđeni: vodozahvat, crpna stanica, postrojenja za preradu vode i građevine za pogon i skladištenje i istaknuta upozorenja o zabrani neovlašćenog pristupa.

Član 23

U I zoni zaštite zabranjuje se:

- izvođenje radova, građenje i obavljanje privrednih i drugih djelatnosti, osim djelatnosti potrebnih za zahvatanje vode, preradu i transport vode u vodovodni sistem;
- odlaganje otpada;
- ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda;
- skladištenje nafte i naftnih derivata;
- građenje objekata vezanih za skladištenje, rukovanje, obradu, transport i zbrinjavanje radioaktivnih, hemijskih i ostalih za vodu opasnih materija;
- građenje saobraćajnica bez sistema kontrolisanog odvođenja i prečišćavanja atmosferskih voda;
- eksploatacija mineralnih sirovina;
- građenje industrijskih pogona opasnih za kvilitet vode;
- stočarska proizvodnja;
- napajanje stoke;
- upotreba vještačkih đubriva i sredstava za zaštitu bilja;
- izgradnja groblja, odnosno proširenje postojećeg;
- javni saobraćaj vozila i pješaka;
- korišćenje svih vrsta plovnih sredstava, sportovi na vodi i kupanje;
- ribarenje i sportski ribolov, uzgoj ribe;
- građenje drugih objekata koje mogu ugroziti kvalitet vode.

b) II zona zaštite

Član 24

II zona zaštite određuje se radi zaštite akumulacije ili jezera od zagađenja koja mogu nastati iz stalnih ili povremenih dotoka.

II zona zaštite obuhvata pojas širine najmanje 50 metara sa svake strane dotoka, mjereno od granice I zone, a prostire se uz dotok do granice područja sliva akumulacije ili jezera, kao i pojas od 100 m uz akumulaciju ili jezero mjereno od granice I zone.

Član 25

U II zoni zaštite zabranjuje se:

- odlaganje otpada, osim odlaganja na sanitarne deponije;
- ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda;
- skladištenje nafte i naftnih derivata;
- građenje objekata vezanih za skladištenje, rukovanje, obradu, transport i zbrinjavanje radioaktivnih i ostalih za vodu opasnih materija;
- građenje saobraćajnica bez sistema kontrolisanog odvođenja i prečišćavanja atmosferskih voda;
- eksploatacija mineralnih sirovina;
- građenje industrijskih pogona opasnih za kvalitet vode;
- poljoprivredna proizvodnja, osim s ograničenom primjenom vještačkog đubriva i lako razgradivih pesticida;
- stočarska proizvodnja, osim za vlastite potrebe domaćinstva;
- izgradnja groblja, odnosno proširenje postojećeg;
- građenje drugih objekata koje mogu ugroziti kvalitet vode.

Korisnik vodozahvata mora na odgovarajući način obilježiti II zonu zaštite i istaći obavještenje o zoni zaštite izvorišta.

v) III zona zaštite

Član 26

III zona zaštite određuje se radi zaštite akumulacije ili jezera od uticaja s površina u njenom slivu.

III zona zaštite određuje se samo za akumulacije ili jezera na kojima nije razvijena površinska hidrografska mreža, već oticanje atmosferskih voda karakteriše površinsko oticanje.

III zona zaštite obuhvata pojas od granice II zone zaštite do spoljne granice sliva.

Član 27

U III zoni zaštite zabranjuje se:

- odlaganje otpada, osim odlaganja na sanitarne deponije;
- ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda;
- skladištenje nafte i naftnih derivata;
- građenje objekata vezanih za skladištenje, rukovanje, obradu, transport i zbrinjavanje radioaktivnih i ostalih za vodu opasnih materija;
- građenje saobraćajnica bez sistema kontrolisanog odvođenja i prečišćavanja atmosferskih voda;
- građenje industrijskih pogona opasnih za kvalitet vode.

3.2. Zahvat iz otvorenih vodotoka

Član 28

Za zahvatanje vode iz otvorenih vodotoka određuje se samo I zona zaštite.

Granica I zone zaštite obuhvata područje neposrednog zahvata vode u koritu vodotoka, obalu vodotoka uz zahvat, crpne stanice, uređaj za prečišćavanje i građevine za pogon, održavanje i skladištenje, kao i suprotnu obalu, ako je korito vodotoka kod niskih voda uže od 20 m.

Granica zone iz stava 1 ovog člana, mora biti udaljena najmanje 10 m od svih objekata za zahvatanje.

Područje I zone zaštite mora biti zaštićeno ograđivanjem, tj. postavljanjem plutajućih oznaka u vodotoku, kao i isticanjem upozorenja o zabrani neovlašćenog pristupa.

Član 29

U I zoni zaštite zabranjuje se:

- izvođenje radova, građenje i obavljanje privrednih i drugih djelatnosti, osim djelatnosti potrebnih za zahvatanje vode, preradu i transport vode u vodovodni sistem;
- ispuštanje otpadnih voda iz pogonskih zgrada i voda za pranje uređaja za prečišćavanje;
- upotreba vještačkih đubriva i sredstava za zaštitu bilja;
- korištenje svih vrsta plovni sredstava, sidrenje, sportovi na vodi i kupanje;
- ribarenje i sportski ribolov;
- napajanje stoke;
- javni saobraćaj vozila i pješaka;
- produbljivanje korita i eksploatacija šljunka i pijeska.

3.3. Zahvat iz mora

Član 30

Za zahvatanje vode iz mora za potrebe desalinizacije vode određuje se samo I zona zaštite.

Granica zone iz stava 1 ovog člana, mora biti udaljena najmanje 10 m od svih objekata za zahvatanje.

Područje I zone zaštite mora biti zaštićeno ograđivanjem, tj. postavljanjem plutajućih oznaka u moru, kao i isticanjem upozorenja o zabrani neovlašćenog pristupa.

Član 31

U I zoni zaštite zabranjuje se:

- izvođenje radova, građenje i obavljanje privrednih i drugih djelatnosti, osim djelatnosti potrebnih za zahvatanje vode, preradu i transport vode u vodovodni sistem;
- korišćenje svih vrsta plovni sredstava, sidrenje, sportovi na vodi i kupanje;
- ribarenje i sportski ribolov, uzgoj ribe.

III POJAS SANITARNE ZAŠTITE I OGRANIČENJA

Član 32

Pojas sanitarne zaštite određuje se oko glavnih cjevovoda i u zavisnosti od konfiguracije terena iznosi po 2 m od osovine cjevovoda sa obje strane, a za cjevovode za vodosnabdijevanje do 200 stanovnika po 1 m od osovine cjevovoda sa obje strane.

U pojasu zaštite nije dozvoljena izgradnja objekata, postavljanje uređaja i vršenje radnji koje na bilo koji način mogu zagaditi vodu ili ugroziti stabilnost cjevovoda.

IV ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 33

Oko rezervoara u sistemu za vodosnabdijevanje, koji se nalazi izvan I zone zaštite, određuje se samo I zona zaštite, na način iz čl. 6 i 9 ovog pravilnika.

Član 34

Ukoliko su u II i III zoni zaštite izgrađeni objekti ili se obavljaju djelatnosti u skladu sa zakonom odrediće se, ukoliko je to moguće, potrebne mjere za zaštitu izvorišta, uz obavezu stalnog praćenja uticaja objekta, odnosno djelatnosti na izvorište. Ukoliko se dokaže da i pored predviđenih mjera zaštite postoji negativan uticaj na izvorište, objekat se uklanja, odnosno zabranjuje se dalje obavljanje te djelatnosti.

U slučaju izvođenja radova na rekonstrukciji ili dogradnji objekata, izgrađenih u skladu sa zakonom u II i III zoni zaštite, radi se projekat, kojim se detaljnim i namjenskim vodoistražnim radovima ispituje uži lokalitet, na kojem se planira izvođenje radova („mikrolokacija“). Na bazi rezultata ovih istraživanja, utvrđuje se pogodnost terena za izvođenje predviđenih radova, a na osnovu njegove osjetljivosti, određuju se odgovarajuće mjere zaštite unutar tog prostora.

V PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 35

Zahtjev za određivanje zona i pojaseva sanitarne zaštite sa dokumentacijom iz člana 6 ovog pravilnika, korisnici postojećih objekata za snabdijevanje vodom za piće podnijeće organu nadležnom za određivanje tih zona najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 36

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu određivanja i održavanja zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta za piće i ograničenja u tim zonama („Službeni list RCG“, broj 8/97).

Član 37

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.